

VOLKSPARTIJ VOOR VRIJHEID EN DEMOCRATIE.
JAARVERSLAG VAN DE SECRETARIS OVER HET JAAR 1968.

INLEIDING.

Wat de binnenlandse politiek betreft werd het jaar 1968 wederom gekenmerkt door toenemende belangstelling voor de politieke vernieuwing en het partijwezen. Van fractiesplitsingen en vleugelvorming, die in andere partijen wel voorkwamen, was in de V.V.D. geen sprake. Een grote mate van eensgezindheid kenmerkte de verhoudingen in de partij. Deze eensgezindheid bleek in de Nederlandse politieke verhoudingen van 1968 in zo sterke mate tot de uitzonderingen te behoren dat door politieke tegenstanders het verwijt en door enkele partijgenoten de vrees werd geuit dat in de V.V.D. de rust van het kerkhof zou heersen.

In de loop van het jaar is deze kwalificatie onjuist gebleken. Het Liberaal Beraad kwam weliswaar nog niet met spectaculaire resultaten - de beantwoording van het eerste vraagpunt "Waardoor functioneert de huidige partijstructuur in ons land onvoldoende" gaf tot zodanige resultaten vermoedelijk ook geen aanleiding - een aantal partijcommissies kon echter rapporten het licht doen zien die tot grote intensivering van de activiteiten in afdelingen en centrales en tot verdieping van de meningsvorming in de partij aanleiding gaven.

De werkgroep van het Liberaal Beraad zette zijn werkzaamheden onder voorzitterschap van Drs.H.A.Korthals met bekwame spoed voort. Het Beraad zelf echter stagneerde in het najaar door de grote belasting van fractievoorzitters en enkele leden van het Dagelijks Bestuur. In december werden echter nog twee vergaderingen gehouden waarin werd besloten de activiteiten begin 1969 te versnellen.

De door partijcommissies ontworpen rapporten waren: het rapport Kiezer en Gekozone van de commissie Kiezer-Gekozone onder voorzitterschap van Mr.W.J.Geertsema, het rapport Herziening van het ondernemingsrecht van de Sociaal-Economische commissie onder voorzitterschap van Drs.G.M.V.van Aardenne alsmede rapporten van dezelfde commissie over stakingsvrijheid, loonbetaling ingeval van faillissement en bezitsvorming door pensioenvoorziening, rapporten van de Landelijke Middenstandscmissie onder voorzitterschap van Mr.H.P.Talsma over herziening van de winkelsluitingswet en de nieuwe omzetbelasting (B.T.W.) en een rapport van de commissie Ruimtelijke Ordening onder voorzitterschap van Drs. J.A.F.Roelen.

Vooraf het rapport Kiezer en Gekozone ontving ruime en gunstige publiciteit en gaf aanleiding tot grote activering van de leden, afdelingen en centrales ter voorbereiding van een Buitengewone Algemene Vergadering die op 15 en 16 november de eerste helft van het rapport behandelde en besliste over een aantal ontwerp-resoluties.

Direct daarna kwam het - eveneens gunstig ontvangen - rapport Herziening van het ondernemingsrecht in de afdelingen en centrales aan de orde. Hierover zal op 11 januari 1969 een Buitengewone Algemene Vergadering worden gehouden.

De Tweede Kamer leed in oktober een verlies doordat mevrouw G.V.van Someren-Downer haar lidmaatschap van deze Kamer neerlegde in verband met persoonlijke omstandigheden. Haar plaats werd vervuld door mevrouw Mr.M.N.W.Dettmeijer-Labberton die als eerstvolgende op alle kandidatenlijsten was gekandideerd geweest. Mevrouw Dettmeijer heeft haar politieke kwaliteiten reeds vele jaren getoond zowel in de Organisatie Vrouwen in de V.V.D., waarvan zij, na vele jaren het ondervoorzitterschap te hebben vervuld, in 1968 voorzitster werd, als in de Provinciale Staten van Zuid-Holland, waarvan zij sedert 1958 deel uitmaakt.

IN MEMORIAM.

Op 12 augustus 1968 overleed te Rotterdam, op de leeftijd van 81 jaar, de ere-voorzitter onzer partij Prof. Mr. P. J. Oud, Minister van Staat, oud-burgemeester van Rotterdam, oud-voorzitter van de V. V. D. en van haar Tweede-Kamerfractie. Aan zijn heengaan werd een afzonderlijk nummer van ons weekblad "Vrijheid en Democratie" gewijd, waarin de talrijke facetten van zijn leven door vooraanstaande leden onzer partij werden belicht, en waarin nog eenmaal een overzicht werd gegeven van de levensloop van de man aan wie de V. V. D. zo veel te danken heeft en die zo grote verdiensten heeft gehad voor ons land. Prof. Mr. P. J. Oud was een figuur van nationale allure, en wij mogen trots en dankbaar zijn dat hij gedurende zo vele jaren onze partij heeft willen leiden.

Daarnaast ontvielen in het jaar 1968 vele verdienstelijke leden aan de V. V. D. Wij noemen van hen: G. C. van Tussenbroek jr., mede-oprichter van de afdeling Abcoude/Baambrugge en oud-lid van de gemeenteraad; Drs. A. Bakker, voorzitter/secretaris van de afdeling en van de Statencentrale Zaandam en vice-voorzitter van de kamercentrale Den Helder, oud-lid van de gemeenteraad; J. A. Jansen, secretaris van de afdeling Uithoorn; Mr. J. Wilkens te Wassenaar, oud-voorzitter van de V. V. D.-fractie in de Provinciale Staten van Zuid-Holland en oud-voorzitter van de afdeling Wassenaar; H. Eising, ere-voorzitter van de afdeling Sleen en oud-wethouder; Mr. A. Blom te Rotterdam, oud-lid van de Commissie van Beroep; H. van Strien, bestuurslid van de afdeling Venlo; Ir. H. Vis te Rheden, oud-lid van het Hoofdbestuur; J. van den Dool, oud-lid van de gemeenteraad van Leidschendam; J. Verhagen Jzn., oud-wethouder van de gemeente Oud-Beijerland; F. H. Kingsma, oud-bestuurslid van de afdeling Hennaarderadeel; Mr. Dr. J. Schoonenberg te Ermelo, oud-lid van de gemeenteraad van Doorn, tijdens de bezetting voorzitter van de Bond van Jong-Liberalen.

20-JARIG BESTAAN VAN DE PARTIJ.

Op 24 januari 1948 werd te Amsterdam de Volkspartij voor Vrijheid en Democratie opgericht.

Zaterdag 20 januari 1968 is deze oprichting, eveneens te Amsterdam, in het Congrescentrum RAI, feestelijk herdacht. Twee dagen tevoren, op 18 januari, werd ter inleiding der herdenking een persontvangst gehouden. Aan de pers kon bij die gelegenheid aangeboden worden het antwoord op het eerste vraagpunt van het Liberaal Beraad, dat luidde: "Waardoor functioneert de huidige partijstructuur in ons land onvoldoende?". Dit antwoord vond in de pers een gunstig onthaal.

De herdenkingsbijeenkomst op 20 januari trok grote belangstelling. Toen de voorzitter der partij, Ir. K. van der Pols, des middags om 3 uur zijn openingswoord uitsprak was de fraai met bloemen getooide zaal vrijwel tot de laatste plaats gevuld. Achtereenvolgens werd gesproken door de ere-voorzitter Prof. Mr. P. J. Oud - diens laatste optreden in het openbaar -, de oud-voorzitter Mr. D. U. Stikker en de voorzitters onzer Eerste- en Tweede-Kamerfractie Mr. H. van Riel en Mr. E. H. Toxopeus, terwijl namens de Organisatie Vrouwen in de V. V. D. door mevrouw Mr. M. N. W. Dettmeijer-Labberton een geschenk werd aangeboden aan het Algemeen Secretariaat der partij. De middag-bijeenkomst werd om 5 uur besloten, waarna des avonds zeer vele leden der partij wederom in het Congrescentrum bijeen kwamen, thans in ongedwongen samenzijn dat tot diep in de nacht voortduurde.

AFDELINGEN.

Aan het einde van het verslagjaar bedroeg het aantal afdelingen 423, tegen 425 per 31 december 1967. Opgericht werden 2 afdelingen, n.l. Lopikerwaard en Heer-Hugowaard. Opgeheven werden de afdelingen Nieuwolda en Maurik, terwijl de afdelingen Noordbroek en Zuidbroek werden samengevoegd tot één afdeling Costerbroek, en de afdeling Warmond bij de afdeling Cegstgeest werd gevoegd tot één afdeling Cegstgeest/Warmond.

REGIONALE PROPAGANDISTEN.

Per 15 augustus werd als regionaal propagandist voor de kamercentrale Noord-Brabant benoemd de heer Y. Groen te 's-Hertogenbosch.

De overige regionale propagandisten, de heren H.E. van Bruggen te Delfzijl, H.G. Roodhuyzen te 's-Gravenhage, J.G. Belterman te Beverwijk, J.N.F. Ch. Dorrius te Harlingen en L. Roodenburg te Delden, van wie sommigen reeds vele jaren als zodanig werkzaam zijn, zetten hun activiteiten met veel toewijding voort.

"VRIJHEID EN DEMOCRATIE".

In de samenstelling van Stichtingsbestuur en redactie kwam in het verslagjaar geen wijziging. De redactie onder voorzitterschap van de heer Ph. C. la Chapelle jr. vergaderde op 24 april en 1 november; het Stichtingsbestuur onder voorzitterschap van Drs. J. A. F. Roelen op 22 maart. De redactie bleef bij voortdurende zoeken naar mogelijkheden om opmaak en inhoud van het blad zo leeswaardig en aantrekkelijk mogelijk te doen zijn.

Speciale nummers werden gewijd aan het twintigjarig bestaan der partij en, ter gelegenheid van de jaarlijkse Algemene Vergadering, die ditmaal in Maastricht werd gehouden, aan de provincie Limburg.

Een tweetal nummers werd geheel gevuld met de conclusies waartoe de commissie Kiezer-Gekozone kwam; in het nummer van 9 augustus werd de tekst van het rapport "Herziening van het ondernemingsrecht" van de Sociaal-Economische commissie afgedrukt.

Een extra nummer werd, zoals reeds eerder in het jaarverslag is vermeld, gewijd aan het heengaan van de heer Oud.

ALGEMENE VERGADERINGEN.

Evenals in 1967 werden ook in dit verslagjaar twee Algemene Vergaderingen gehouden: de jaarlijkse Algemene Vergadering op vrijdagavond 5 en zaterdag 6 april in het Staargebouw te Maastricht en een buitengewone Algemene Vergadering op vrijdagavond 15 en zaterdag 16 november in de Karseboom te Hilversum; deze vergadering was geheel gewijd aan de bespreking van de resoluties, opgenomen in het door de commissie Kiezer-Gekozone uitgebrachte rapport, en de daarop ingediende amendementen.

• Allereerst de Jaarvergadering.

Als gebruikelijk werden de openingstoespraak door de partijvoorzitter Ir. K. van der Pols, en de daarop aansluitende politieke rede van de voorzitter der Tweede Kamerfractie Mr. E. H. Toxopeus, door de radio uitgezonden. Met vreugde kon de partijvoorzitter in zijn openingswoord melding maken van de goede resultaten der eind 1967 gehouden ledenwerfactie, die voor de partij 6000 nieuwe leden bracht.

Na zijn officiële openingswoord kon de voorzitter welkom beten de liberale ministers en staatssecretarissen die allen aanwezig waren en zich, teneinde daartoe in staat te zijn, deels per vliegtuig naar Maastricht hadden begeven, het ere-lid de heer D. W. Dettmeijer en de delegaties van het Liberaal Democratisch Centrum en de Jongeren Organisatie Vrijheid en Democratie. De ere-voorzitter Prof. Mr. P. J. Oud kon helaas in verband met zijn gezondheidstoestand deze jaarvergadering niet meer bijwonen.

Nadat een kort woord was gesproken door mevrouw Drs. W. A. Bleeker-van Styrum te Vlaardingen namens het L. D. C. en door de heer H. Bosma te Groningen, voorzitter van de J. C. V. D., werden eerst de gebruikelijke huishoudelijke zaken: jaarverslagen, verslagen van notulen- en kascommissie en wat dies meer zij, afgehandeld.

Voor de eerste maal was deze jaarlijkse Algemene Vergadering in haar geheel openbaar. In tegenstelling tot andere jaren werden de bespreking van het beleid van het Hoofdbestuur en van de Redactie van "Vrijheid en Democratie" niet op de vrijdagavond

afgerond, doch werd van de zijde van het Bestuur en van de Redactie het antwoord op bij deze agendapunten gestelde vragen eerst des zaterdagochtends gegeven.

Op de vrijdagavond kwamen voorts op de agenda voor een ordevoorstel over de wijze van stemmen, dat door de vergadering werd overgenomen; een voorstel van het Hoofdbestuur om de in 1967 vastgestelde bedragen der contributie-afdrachten voor het jaar 1968 en volgende jaren te continueren, en een voorstel van het Hoofdbestuur om de contributie voor leden beneden de 27 jaar aanzienlijk te verlagen en op f 16,- te brengen - deze voorstellen werden eveneens door de vergadering aanvaard -; alsmede een voorstel van de afdeling Voorschoten om het lidmaatschap der partij open te stellen voor 18-jarigen; dit voorstel werd door de vergadering verworpen na een stemming die tot uitslag had: 132 stemmen voor, 240 stemmen tegen, 6 stemmen blanco. Voorts vonden benoemingen plaats van de leden van de Commissie van Beroep en van de Commissie voor de Reglementen. De Commissie van Beroep kreeg een nieuwe voorzitter: Prof. Mr. J. M. Polak te Ede.

Voorstellen van de afdelingen Loosdrecht, Amsterdam en Ede, deels betrekking hebbende op de procedure der kandidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal, deels op verbetering van het contact tussen kiezers en Kamerleden, werden verwezen naar de buitengewone Algemene Vergadering in november.

Aangenomen werd een resolutie inzake toetreding van het Verenigd Koninkrijk en andere E.V.A.-landen tot de Europese gemeenschappen, tot welke resolutie de afdeling 's-Gravenhage het initiatief had genomen.

Tenslotte werden des vrijdagavonds door de voorzitter nog mededelingen gedaan over het Liberaal Beraad.

Zaterdagochtend vond allereerst de bestuursverkiezing plaats. Zonder stemming werden herkozen de voorzitter, Ir. K. van der Pols, en de secretaris, H. J. L. Vonhoff, die beiden aan de beurt van periodieke aftreding waren.

Eveneens zonder stemming werden herkozen de aan de beurt van periodieke aftreding zijnde leden van het Hoofdbestuur, Ir. L. Korver, Ir. J. N. Kooij, Mr. G. C. van Dijk, W. Franck, Dr. Ir. C. W. C. van Beekom, Mr. B. P. van der Veen, Mevr. Mr. E. A. J. Scheltama-Conradi en Mevr. Drs. J. F. Schouwenaar-Franssen.

Nieuw gekozen werd in het Hoofdbestuur, eveneens zonder stemming, Drs. A. Szász in de vacature, ontstaan door het overlijden van Drs. R. H. Neuberg.

De zaterdagochtend werd vervolgens gevuld met het antwoord van het Hoofdbestuur op de vragen over zijn beleid gesteld, en het antwoord van Stichtingsbestuur en Redactie van "Vrijheid en Democratie" op de vragen over het beleid van deze Redactie gesteld.

Daarna was er voor de afgevaardigden gelegenheid tot het stellen van vragen over het beleid der Kamerfracties, waarvan de beantwoording zaterdagnmiddag plaatsvond.

Speciale vermelding verdient het werkbezoek dat vrijdag 5 april, voorafgaande aan de Jaarvergadering, door de leden van de Kamerfracties en het Hoofdbestuur aan de provincie Limburg werd gebracht. Het lofwaardige initiatief tot dit bezoek was genomen door de kamercentrale Maastricht. Voor het welslagen ervan hebben de bestuursleden van deze kamercentrale en van onze Limburgse afdelingen bijzonder veel werk verzet. Kamerleden en Hoofdbestuursleden werden in vier verschillende plaatsen ontvangen: Kerkrade, Maastricht, Roermond en Venlo. Vrijdagochtend werden zij daar door vooraanstaande deskundigen over de Limburgse problemen voorgelicht. Met het lunch-uur kwamen allen tezamen in Kerkrade, alwaar des middags een plenaire bijeenkomst onder

voorzitterschap van de partij-Voorzitter werd gehouden.

Drs. J.H.M. Wilbers, Directeur van het Economisch-Technologisch Instituut Limburg, hield voor de aanwezigen een inleiding, waarop zich een uitvoerige discussie ontspoon, geleid door Mr. E.H. Toxopeus.

Het werkbezoek werd afgerond door een persconferentie en kan als bijzonder geslaagd worden beschouwd.

Vervolgens de Buitengewone Algemene Vergadering op 15 en 16 november.

Op de resoluties van het rapport Kiezer en Gekozone, dat door de op 7 juni 1967 geïnstalleerde commissie Kiezer-Gekozone in het verslagjaar werd uitgebracht, waren zeer veel amendementen en wijzigingsvoorstellen binnen gekomen. Duidelijk bleek hieruit met hoeveel belangstelling en ijver een groot aantal afdelingen zich met deze materie is gaan bezighouden. Tal van afdelingen hadden speciale werkgroepen ingesteld teneinde de voorstellen der commissie grondig en zo deskundig mogelijk te bezien. Waar de Partijraad in zijn vergadering van 26 oktober er al niet in slaagde om gereed te komen met het uitbrengen van zijn advies op al deze amendementen, en het laatste hoofdstuk van het rapport, Staatsburgerlijke vorming, alsmede de ontwerp-besluiten en de voorstellen van de afdelingen Amsterdam, Apeldoorn, Ede en Loosdrecht, moest laten rusten wegens tijdgebrek, zag het er naar uit dat de Buitengewone Algemene Vergadering er zeker evenmin in zou slagen de agenda geheel af te werken. Dit vermoeden werd bewaarheid. Ondanks een zo efficiënt mogelijk opgezet tijdschema voor de vergadering, en het aanwijzen van verschillende discussieleiders en woordvoerders van de commissie, bleken zaterdagmiddag om 5 uur slechts hoofdstuk I (kiesstelsel en aanwijzing kabinetsformateur) en hoofdstuk II (benoeming of verkiezing van de burgemeester) geheel te zijn afgehandeld. Een stemming vond nog plaats over de meest verregaande resolutie van hoofdstuk III (referendum en volksinitiatief). Zou deze resolutie, inhoudende afwijzing onder alle omstandigheden van elke vorm van referendum en volksinitiatief, zijn aanvaard, dan zouden de overige resoluties van dit hoofdstuk niet meer behandeld behoeven te worden, en zou hoofdstuk III daarmee eveneens zijn afgehandeld. De resolutie werd echter niet aanvaard, zodat hoofdstuk III, alsmede de hoofdstukken IV (communicatie en presentatie) en V (staatsburgerlijke vorming), met de ontwerp-besluiten en de voorstellen van de afdelingen Amsterdam, Apeldoorn, Ede en Loosdrecht, naar latere datum moesten worden verwezen.

Besloten werd in de loop van het jaar 1969 een tweede Buitengewone Algemene Vergadering aan het belangrijke rapport Kiezer en Gekozone te wijden.

De vergadering van 15 en 16 november was druk bezocht en had een bijzonder geanimeerd verloop. Nadat de voorzitter, Ir. K. van der Pols, een kort openingswoord had gesproken, kwam vrijdagavond in behandeling hoofdstuk I (kiesstelsel en aanwijzing kabinetsformateur). Als discussieleider trad op Drs. J.A.F. Roelen, ondervoorzitter der partij, en als eerste woordvoerder van de commissie Mr. W.J. Geertsema, voorzitter van de commissie en van de werkgroep Kiesstelsels.

Zaterdagochtend werd de behandeling van hoofdstuk I voortgezet en afgerond, waarna de plaats van de heer Roelen werd ingenomen door Dr. A.J. Vis, secretaris voor de organisatie, die als discussieleider fungeerde bij de behandeling van hoofdstuk II (benoeming of verkiezing van de burgemeester). Ook hier was eerste woordvoerder van de commissie Mr. W.J. Geertsema. Toen ook de behandeling van dit hoofdstuk was afgesloten, werd, zoals hierboven reeds is vermeld, nog een begin gemaakt met de behandeling van hoofdstuk III (referendum en volksinitiatief), waarbij als discussieleider fungeerde de Algemeen Secretaris der partij en als eerste woordvoerder van de commissie Mej. Mr. A. Kappeyne van de Coppello, lid van de werkgroep Referendum.

Het resultaat van de discussies en van de telkenmale daarop volgende stemmingen over de resoluties en amendementen was, dat de Buitengewone Algemene Vergadering onzer partij zich uitsprak voor:

- Handhaving van het bestaande stelsel van evenredige vertegenwoordiging, doch onder
 - a. toekenning van een grotere invloed aan de voorkeurstemmen;
 - b. afwijzing van de verbinding van kandidatenlijsten binnen de kieskring.
- Afschaffing van de opkomstplicht bij verkiezingen.
- Het sluiten van stembusakkoorden wanneer de omstandigheden dat mogelijk maken.
- Behoud van de Eerste Kamer, doch onder een gewijzigde verkiezingsprocedure en een iets beperkter taakstelling, in die zin dat:
 - a. de totale zittingsduur van de Eerste Kamer wordt beperkt van telkenmale zes jaar (in twee gedeelten) tot telkenmale vier jaar en wel door verkiezing (door de nieuw-verkozen Provinciale Staten) in haar geheel en gelijktijdig, telkens ongeveer twee jaren na de verkiezing van de nieuwe Tweede Kamer;
 - b. de begrotingsbehandeling in de Eerste Kamer zal worden beperkt tot de algemene politieke en financiële beschouwingen.
- Nadere rapportering over de eventuele wenselijkheid en de consequenties van verlaging van meerderjarige en kiesgerechtigde leeftijd.
- Vaststelling in grote lijnen van het verkiezingsprogramma van de V.V.D. voordat de definitieve kandidatenlijst voor de Tweede Kamer wordt opgemaakt.
- Handhaving van de bestaande positie van de burgemeester en van diens benoeming door de Kroon, waarbij de gemeenteraad een aanbeveling kan doen ten aanzien van vereisten waaraan de nieuwe burgemeester zal moeten voldoen.
- Het toekennen van een werkelijke betekenis aan de herbenoemingsprocedure van de burgemeester, waarbij de gemeenteraad een aanbeveling kan doen.
- Herbenoeming van burgemeesters telkenmale voor vier jaar.
- Vastlegging in de Gemeentewet van de plicht van de burgemeester om in de gemeenteraad rekenschap af te leggen van zijn (politie)-beleid.

Van de (meerderheids)resoluties der commissie, voor zover op dit eerste congres in behandeling gekomen (en dat was wel een zeer belangrijk deel) behaalde alleen n i e t de eindstreep het voorstel om de kabinetsformateur, tevens kandidaat minister-president, in het vervolg door het parlement (de Tweede Kamer) na een openbaar debat aan de Koningin te doen voordragen. Het voor een zo grote vergadering zeldzaam feit deed zich voor, dat hierover de stemmen stakten. Vóór het voorstel werden uitgebracht 222 stemmen en daartegen eveneens 222 stemmen (6 stemmen blanco), zodat het volgens art. 48 van het Huishoudelijk Reglement geacht moest worden te zijn verworpen.

Een woord van bijzondere hulde aan de voorzitter en de leden van de commissie Kieser-Gekozone, die in het belang der partij buitengewoon veel van hun tijd en werkkraft aan de onderhavige materie hebben gegeven, is hier wel op zijn plaats. De samenstelling der commissie moge hieronder nog eenmaal volgen:

Voorzitter: Mr.W.J.Geertsema.

Leden: A.W.Abspoel, A.P.M.Appel, Mr.W.G.Belinfante,
Drs.J.C.de Bruïne, J.Eelkman Rooda, A.J.B.Hubert,
Mej.Mr.A.Kappeyne van de Coppello, Mr.F.Korthals
Altes, Dr.E.Nordlohne, Mr.Dr.W.K.J.J.van Ommen Kloeke,
Drs.G.H.Scholten, O.Tammens en Ir.F.Wagenmaker.

Het secretariaat van de commissie werd vervuld door de adjunct-
secretaresse der partij, Drs.I.Günther, en door de Algemeen
Secretaris.

DAGELIJKS BESTUUR EN HOOFDBESTUUR.

Het Hoofdbestuur vergaderde in 1968 negen maal en wel op:
13 januari, 17 februari, 16 maart, 11 mei, 13 juli, 14 september,
18 oktober, 15 november en 14 december.

Het Dagelijks Bestuur kwam acht maal bijeen, namelijk op:
13 januari, 3 en 17 februari, 11 mei, 13 juli, 14 september,
26 oktober en 14 december.

Bovendien vond op 28 september een bespreking plaats tussen
het Dagelijks Bestuur en het Bestuur van het Liberaal Democratisch
Centrum.

LIBERAAL BERAAD.

Het Liberaal Beraad - het overleg tussen de dagelijkse bestu-
ren van V.V.D., L.D.C., J.O.V.D. en L.S.V.N. - legde op 3 januari
de laatste hand aan de beantwoording van vraagpunt I: "Waardoor
functioneert de huidige partijstructuur in ons land onvoldoende?".
Zoals reeds eerder in dit verslag werd vermeld, werd dit antwoord
op 18 januari gepubliceerd. Op 14 februari vergaderde het Liberaal
Beraad tezamen met de Werkgroep en tenslotte kwam het nog bijeen
op 2 en 16 december. In deze december-vergaderingen kon het
Liberaal Beraad zich buigen over het materiaal dat door de Werk-
groep inmiddels was aangedragen voor de beantwoording van de
vragen II en III, luidende: "Welke partijstructuur is het meest
functioneel?" en "Welke plaats neemt het liberalisme in een ge-
wijzigde partijstructuur in?".

De Werkgroep onder leiding van Drs.H.A.Korthals, die, behalve
op 14 februari tezamen met het Liberaal Beraad, in het verslag-
jaar vergaderde op 29 januari, 20 maart, 3, 10 en 23 april,
21 mei, 11 juni, 2 en 15 juli, 19 augustus, 10 september, 23
oktober en 26 november, had op 10 september haar beraadslagingen
over de vraagpunten II en III voltooid en maakte vervolgens een
begin met de beantwoording van vraag IV: "Welke functie kan de
V.V.D. vervullen in het proces van hervorming van de partijstruc-
tuur?".

PARTIJRAAD.

De Partijraad vergaderde drie maal: op 16 maart ter uitbrenging
van een advies op de voorstellen aan de jaarlijkse Algemene Ver-
gadering, alsmede ter bespreking van de tot dusver bereikte re-
sultaten van het Liberaal Beraad; op 28 september ter bespreking
van de politieke toestand en op 26 oktober ter uitbrenging van
een advies op de resoluties van het rapport Kiezer en Gekozenen en
de daarop ingediende amendementen en wijzigingsvoorstellen.

KAMERFRACTIES.

In de samenstelling der Tweede Kamerfractie kwam in het ver-
slagjaar wijziging. Per 1 oktober trad mevrouw G.V.van Someren-
Downer uit de Kamer, omdat zij meende dat het op goede wijze ver-
vullen van het Kamerlidmaatschap niet meer verenigbaar was met
haar huiselijke plichten. Haar driejarig zoontje Bart Jeroen

vereiste meer aandacht dan zij aan hem kon besteden als lid van de Tweede Kamer.

Mevrouw Van Someren werd in de Tweede Kamer opgevolgd door mevrouw Mr. M.N.W. Dettmeijer-Labberton te 's-Gravenhage.

Aan het eind van het verslagjaar zag het er naar uit dat tussen de partij en mevrouw Van Someren ook in de toekomst zeer nauwe banden zullen blijven bestaan. Aanvankelijk, in zijn vergadering van 14 september, had het Hoofdbestuur haar reeds kandidaat gesteld voor het ondervoorzitterschap der partij, dat in maart 1969 vacant zal komen in verband met het feit dat de huidige ondervoorzitter, de heer Drs. J.A.F. Roelen, zich dan niet meer herkiesbaar stelt. Toen echter spoedig daarop door de Voorzitter der partij, de heer Ir. K. van der Pols, de wens te kennen werd gegeven dat hij, in verband met steeds toenemende werkzaamheden in bedrijf en bedrijfsleven, eveneens zijn functie zou willen neerleggen in het voorjaar van 1969, stelde het Hoofdbestuur in zijn vergadering van 15 november mevrouw Van Someren kandidaat voor het partijvoorzitterschap.

Vermelding verdient nog dat het oud-lid der Tweede Kamerfractie, mevrouw Mr. J.M. Corver-van Haften, tot burgemeester van de gemeente Heiloo werd benoemd. Hiermede telt de V.V.D. thans twee vrouwelijke burgemeesters.

In de samenstelling der Eerste Kamerfractie kwam geen wijziging.

COMMISSIES.

A. Reglementair voorgeschreven commissies.

Commissie van Beroep.

Deze commissie kreeg in het verslagjaar éénmaal een zaak te behandelen, namelijk een weigering door een afdeling tot aanname van een lid. De commissie kwam op 15 oktober voor het horen van beide partijen bijeen en deed kort daarop uitspraak; de afdeling werd in het ongelijk gesteld.

Radio- en Televisiecommissie/Propagandacommissie.

Deze commissies vergaderden in het verslagjaar aanvankelijk nog gezamenlijk, namelijk op 29 januari en 6 maart. Daarna vergaderden zij, evenals vroeger het geval was, ieder afzonderlijk en wel de Radio- en Televisiecommissie op 23 maart, 5 september en 28 november; en de Propagandacommissie op 2 april, 16 mei, 27 mei (tezamen met afgevaardigden van de propagandacommissies der kamercentrales), 27 augustus, 13 september (wederom met afgevaardigden van de propagandacommissies der kamercentrales, ter voorbereiding van een nieuwe ledenwerf-actie), 14 oktober en 30 oktober (tezamen met de werkgroep Communicatie van de commissie kiezer-Gekozenen).

B. Door het Hoofdbestuur ingestelde commissies.

Commissie Algemene Bijstandswet.

Aan het einde van het verslagjaar was in oprichting een commissie ter bestudering van de uitvoering van de Algemene Bijstandswet.

Commissie voor de Buitenlandse Politiek.

Tot voorzitter dezer commissie werd benoemd Jhr. Mr. J.A. de Ranitz te Wassenaar. Onder zijn leiding kwam de commissie in het verslagjaar bijeen op 12 september.

De commissie werd uitgebreid met een kleine sub-commissie Ontwikkelingshulp; het lid onzer Tweede Kamerfractie Mr. J.F.G. Schlingemann belastte zich met het voorzitterschap dezer sub-commissie.

Commissie voor Culturele Zaken.

Deze commissie vergaderde op 8 maart en 8 mei ter voorbereiding van het op initiatief dezer commissie op 7 september te Arnhem gehouden Cultureel congres, waaraan onder het hoofd "Diverse Partij-activiteiten" nader aandacht in dit verslag zal worden geschonken.

Commissie Herziening Grondwet.

Aangezien het Hoofdbestuur er niet in slaagde in het voorzitterschap dezer commissie te voorzien werd op advies van een kleine speciaal hiertoe ingestelde commissie ad hoc onder leiding van de voorzitter der Tweede Kamerfractie aan de jaarlijkse Algemene Vergadering voorgesteld een vijftal commissies van geringe omvang in te stellen, die de verschillende hoofdstukken van de nieuwe Grondwet, te weten: Grondrechten, Regering en Staten-Generaal, Wetgeving en Bestuur, Rechtspraak en Openbare Lichamen in studie zouden dienen te nemen. Ook de samenstelling van deze vijf commissies van beperkte omvang leverde dusdanige moeilijkheden op dat zulks aan het einde van het verslagjaar zijn definitief beslag nog niet had gevonden.

Commissie Kiezer-Gekozone.

Op 24 februari stelde deze commissie reeds een interim-rapport van haar werkgroep Kiesstelsels vast. Dit interim-rapport, dat de hoofdstukken I (kiesstelsel en aanwijzing kabinetsformateur) en II (benoeming of verkiezing van de burgemeester) omvatte, werd op 20 maart in een daartoe speciaal belegde persconferentie gepubliceerd. Nadat de commissie op 23 maart en 20 en 25 april wederom in vergadering bijeen was geweest kon Zij het tweede deel van haar rapport, omvattende de hoofdstukken III (referendum en volksinitiatief), IV (communicatie en presentatie) en V (staatsburgerlijke vorming), opnieuw in een persconferentie, gehouden op 30 mei, publiceren. Begin juni verschoen het gehele rapport der commissie onder de titel "Kiezer en Gekozone" in brochurevorm.

Zoals reeds eerder in dit verslag is vermeld, werd, nadat de Partijraad op 26 oktober over de aan het eind van het rapport opgenomen resoluties en de daarop ingediende amendementen advies had uitgebracht, op 15 en 16 november een Buitengewone Algemene Vergadering aan de door de commissie ter discussie gestelde materie gewijd.

Op 23 oktober, vóór de Partijraadsvergadering, kwam de commissie in het verslagjaar voor het laatst bijeen. Aangezien haar rapport op de Buitengewone Algemene Vergadering slechts gedeeltelijk in behandeling kwam, en aan het overige deel in 1969 opnieuw een Buitengewone Algemene Vergadering zal worden gewijd, zal van de commissie ook in het komende jaar nog wel de nodige activiteit worden gevraagd.

Landelijke Landbouw Commissie.

Deze commissie kwam in het verslagjaar bijeen op 6 november, onder meer ter bespreking van de begroting.

Commissie Luchtverontreiniging.

Op verzoek van enige leden van de Tweede Kamerfractie werd door het Hoofdbestuur in de loop van het verslagjaar besloten tot instelling van een commissie ter uitbrenging van advies aan deze fractie over de ontwerp-wetgeving inzake de luchtverontreiniging. Het Hoofdbestuur vond Ir. J. A. Beukers te Rotterdam bereid zich met het voorzitterschap der commissie te belasten. De commissie vergaderde op 24 oktober, 26 november en 19 december.

Landelijke Middenstandscommissie.

Deze commissie vergaderde op 10 januari, 22 april, 12 juni, 4 oktober en 17 december. In haar vergadering van 10 januari stelde zij een advies op inzake het wetsontwerp B.T.W. welk advies gepubliceerd werd in "Vrijheid en Democratie". Dit advies werd voorts tezamen met een rapport van de L.M.C. over de herziening van de Winkelsluitingswet opgenomen in een brochure, waarin tevens een drietal rapporten van de Sociaal Economische Commissie werd gepubliceerd. De commissie hield zich in het verslagjaar verder o.m. bezig met bespreking van Troonrede, Miljoenennota, Begroting en verschillende wetsontwerpen de middenstand betreffende.

Landelijke Onderwijs Commissie.

Deze commissie kwam op 22 januari in vergadering bijeen. In het voorzitterschap der commissie ontstond een vacature doordat Dr.P.J.Reimer zich genoodzaakt zag deze functie neer te leggen. In zijn plaats benoemde het Hoofdbestuur op 18 oktober tot voorzitter het lid van het Dagelijks Bestuur, Dr.A.J.Vis te Bussum.

Commissie Ruimtelijke Ordening.

Deze commissie bracht in de loop van het verslagjaar haar rapport aan het Hoofdbestuur uit. Dit rapport werd in gestencilde vorm ter kennis van de Vereniging van Staten- en Raadsleden gebracht, en op aanvraag ter beschikking gesteld van de afdelingen der partij.

Sociaal-Economische Commissie.

Nadat deze commissie op 12, 22 en 31 januari, 12 en 28 februari, 20 en 25 maart, 1 en 15 mei en 12 juni in vergadering bijeen was geweest kon zij op 3 augustus in een persconferentie haar rapport "Herziening van het ondernemingsrecht" aanbieden, dat vervolgens in brochure-vorm werd uitgegeven. Een speciale werkgroep uit de commissie onder voorzitterschap van de voorzitter der commissie, Drs.G.M.V.van Aardenne te Dordrecht en voorts bestaande uit de heren G.W.Keja te Amsterdam, Drs.J.G.Th.Linssen te 's-Gravenhage, Mr.H.P.Talsma te Enschede, Jhr.Mr.G.O.J.van Tets te Rotterdam en W.Verwey te Rijsbergen, heeft zich bijzondere moeite getroost bij de totstandkoming van dit rapport. Een woord van erkentelijkheid is hier op zijn plaats. Het lag aanvankelijk in de bedoeling nog in het verslagjaar een congres aan het rapport te wijden, doch dit zal thans in 1969 geschieden.

De commissie kwam daarna nog bijeen op 28 september en 22 november. Zij houdt zich momenteel bezig met het vraagstuk der werkg. gelegenheid.

Drie reeds in 1967 door de commissie opgestelde rapporten betreffende Stakingsvrijheid, Loonbetaling bij faillissement en Bezitsvorming door pensioenvoorziening werden, tezamen met de twee in dit verslag reeds genoemde rapporten van de Landelijke Middenstandscommissie, in brochure-vorm uitgegeven.

Commissie Verkeer en Vervoer.

Deze commissie die onder voorzitterschap kwam te staan van Ir.L.H.Jacobsen te Voorburg werd op 7 mei geïnstalleerd door het lid van het Hoofdbestuur Mr.H.P.Talsma. Zij zag zich tot taak gesteld het op verzoek of uit eigen beweging uitbrengen van adviezen van praktische aard met een wetenschappelijk verantwoorde basis aan Hoofdbestuur en Kamerfracties, bij voorkuur schriftelijk in de vorm van rapporten of discussienota's. Zij kwam in vergadering bijeen op 12 juni, 4 juli, 25 oktober en 2 december.

Commissie ad hoc tot herziening van het reglement op de kandidaatstelling voor leden van de Tweede Kamer der Staten-Generaal.

Deze commissie, die werd uitgebreid met enige leden uit afdelingen en kamercentrales die reeds suggesties tot wijziging van dit reglement aan het Hoofdbestuur hadden gedaan, vergaderde op 10 en 22 oktober, 6 november en 9 december. Zij bracht aan het einde van het verslagjaar rapport uit aan het Hoofdbestuur.

RADIO- EN TELEVISIE-ZENDTIJD.

Als steeds werd getracht aan onze veertiendaagse 10 minuten radio-uitzendingen een zo goed mogelijke bestemming te geven. In het algemeen werd op deze uitzendingen een verheugend aantal reacties ontvangen.

Onze televisie-uitzendingen vonden plaats op 28 februari, 8 mei, 18 september en 4 december. In de uitzending van 28 februari traden op de leden onzer Tweede Kamerfractie mevrouw G.V. van Someren-Downer en mevrouw Mr.E.Veder-Smit, in de uitzending van 8 mei Mr.E.H.Toxopeus en mevrouw G.V. van Someren-Downer en in de uitzendingen van 18 september en 4 december Mr.E.H.Toxopeus.

BROCHURES.

Een drietal brochures, reeds eerder in dit verslag genoemd, trok ook in de kringen van de pers veel aandacht: het rapport Kiezer en Gekozone, het rapport Herziening van het ondernemingsrecht en de in één brochure gebundelde rapporten: Stakingsvrijheid, Loonbetaling bij faillissement, Bezitsvorming door pensioenvoorziening, De nieuwe omzetbelasting (B.T.W.) en Herziening van de winkelsluitingswet, waarvan de eerste drie door de Sociaal-Economische Commissie en de laatste twee door de Landelijke Mid-denstandscommissie werden uitgebracht.

LEDENWERF-ACTIE.

In de periode van 15 oktober tot 15 november werd door de landelijke propaganda-commissie een ledenwerfactie georganiseerd. Deze ledenwerfactie werd ondersteund door 8 advertenties van 1250 m.m. elk in de bladen van de Nederlandse Dagblad Unie. Deze 10.000 m.m. advertentie-ruimte staat ons jaarlijks gratis ter beschikking.

Voorts werd een beroep op de afdelingsbesturen gedaan om over te gaan tot aanstelling van z.g. "consuls", d.w.z. actieve partijtleden, die bereid waren een speciaal voor deze ledenwerf-campagne vervaardigd raambiljet op te hangen. Deze consuls werden verder voorzien van een ledenwerf-brochure, welke qua typografische verzorging een bijzonder goede indruk maakte.

Enkele honderden nieuwe leden konden worden ingeschreven.

ALGEMENE ORIËNTERINGSCURSUS OVER DE POLITIEK.

Helaas kon deze cursus in 1968 niet worden voortgezet, aangezien de voorbereiding van de Buitengewone Algemene Vergadering op 15 en 16 november een aantal extra Hoofdbestuurs- en Partijraadsvergaderingen met zich bracht, die van een ieder zeer veel tijd vroegen en bovendien deels die weekends in beslag namen, die aanvankelijk voor de Kadercursus waren bestemd.

DIVERSE PARTIJ-ACTIVITEITEN.

Hiervan noemen wij: een door de drie noordelijke kamercentrales in maart en april gehouden kadercursus; een congres, onder de titel "Wonen en werken in het Amsterdam van 1980" op 12 oktober door de afdeling Amsterdam belegd; een jongeren-weekend, op initiatief van een aantal jeugdige partijleden op 24 en 25 februari in het conferentie-oord Woudschoten te Zeist gehouden onder het thema "Wat bindt de jongeren aan de V.V.D.?" - deelname stond slechts open voor partijleden niet ouder dan 40 jaar -, en tenslotte de op initiatief van de Commissie voor Culturele Zaken op zaterdag 7 september te Arnhem gehouden Culturele Dag. Door de betreffende commissie was deze dag in samenwerking met de kamercentrale Gelderland zeer grondig voorbereid. Het congres werd in vijf secties verdeeld; pre-adviezen werden uitgebracht door: de heer S.J. Schamhart over Ruimte voor cultuur; de heer Drs. L. van Leeuwen over Jeugd en cultuur; de heer Erik Vos over Cultuur en scheppende kunstenaars; de heer Mr. D. F. Went over Cultuur-politiek van de Nederlandse overheid; de heer Mr. Drs. L. J. F. Wijsenbeek over De Nederlandse cultuur in het buitenland.

De slotrede werd gehouden door de heer Mr. H. van Riel.

De partijvoorzitter, de heer Ir. K. van der Pols, gaf door zijn aanwezigheid van zijn belangstelling blijk.

STICHTING ORGANISATIE VROUWEN IN DE V.V.D.

In het bestuur dezer Stichting kwam wijziging. De voorzitter en de secretaresse, mevr. Mr. E. A. J. Scheltema-Conradi en mej. Joh. H. Springer, die sinds de oprichting der Organisatie op uitnemende wijze de dagelijkse leiding hadden verzorgd, traden af. Het voorzitterschap kwam in de vertrouwde handen van mevrouw Mr. M. N. W. Dettmeijer-Labberton te 's-Gravenhage, die reeds tal van jaren het vice-voorzitterschap had vervuld; het secretariaat werd overgedragen aan mevrouw Mr. E. de Roock-Bedding, eveneens te 's-Gravenhage.

Tijdens de als steeds druk bezochte jaarlijkse weekend-conferentie op 12 en 13 oktober te Oosterbeek werd van de aftredende voorzitter en secretaresse afscheid genomen.

Vermelding verdient nog de zeer geslaagde Landdag, die de Organisatie op 20 mei in Dronten hield. Daarnaast werden tal van provinciale bijeenkomsten gehouden.

LIBERAAL DEMOCRATISCH CENTRUM.

Het Liberaal Democratisch Centrum hield zijn jaarvergadering op 30 maart en wijdde voorts op 14 september een vergadering aan het rapport van de Commissie Kiezer-Gekozone.

LIBERALE INTERNATIONALE.

De Executive vergaderde op 27 en 28 april te Parijs, op 20 en 22 september te 's-Gravenhage en op 14 en 15 december te Londen. De vergaderingen werden gepresideerd door de voorzitter de heer Mr. E. H. Toxopeus en steeds bijgewoond door de heer D. W. Dettmeijer.

Het jaarlijks congres van de Liberale Internationale werd in 1968 in 's-Gravenhage gehouden en wel van 20 tot 24 september. Het thema was: ontwikkelingssamenwerking. Hardacht werd het overlijden van Prof. Mr. P. J. Oud, patron van de Liberale Internationale. De heer Toxopeus werd als voorzitter herkozen.

Op maandag 23 september werd een openbare vergadering belegd waar als sprekers optraden de voorzitter van de Italiaanse liberale partij, de heer Malagodi, de voorzitter van de liberale fractie in het Engelse Lagerhuis, de heer Thorpe, en de heer Toxopeus.

TUSSENTIJDSE GEMEENTERAADSVERKIEZINGEN.

Op 20 november had in Stadskanaal en Veendam een tussentijdse gemeenteraadsverkiezing plaats, zulks in verband met de opheffing van de gemeenten Onstwedde en Wildervank. De gemeente Wildervank bestond uit de plaatsen Wildervank en Stadskanaal. Wildervank werd bij de gemeente Veendam gevoegd, Stadskanaal werd een zelfstandige gemeente, bestaande uit de plaatsen Stadskanaal, Musselkanaal, Onstwedde, Mussel en Alteveer. Grote verschuivingen deden zich niet voor. In Stadskanaal kwam de V.V.D. van één op twee zetels; in Veendam bleef zij op twee zetels.

VERENIGING VAN STATEN- EN RAADSLEDEN.

De Vereniging ontwikkelde in het verslagjaar veel activiteit, onder meer door het instellen van een drietal commissies ad hoc: ter bestudering van de herziene Gemeentewet, onder voorzitterschap van Prof. Mr. E. H. s'Jacob te Groningen; ter advisering over de gemeentelijke herindeling, onder voorzitterschap van Mr. Dr. H. K. de Langen te Meppel; en ter bestudering van de gemeentelijke en provinciale belasting-vraagstukken, onder voorzitterschap van Mr. K. Snee te Overveen. Deze laatste commissie bracht aan het eind van het verslagjaar reeds haar rapport uit.

Op 4 en 5 oktober belegde de Vereniging een conferentie in het congrescentrum "De Blijde Werelt" te Lunteren. Daarin 1967 genomen proef ten aanzien van de opzet dezer conferentie met splitsing der congres-gangers in discussiegroepen, bleek een groot succes, zodat deze vergaderwijze thans wederom werd toegepast. In de vier discussiegroepen werden behandeld: Middenstands-vraagstukken, onder leiding van de heer F. L. van der Leeuw te 's-Gravenhage; De toekomst van de provincie, onder leiding van de heer S. J. van den Bergh te Wassenaar; Maatschappelijke en Sociale vraagstukken, onder leiding van mevrouw N. A. den Haan-Groen te Leiden, en Algemene Zaken onder leiding van de heer Mr. E. H. Toxopeus.

Voorafgaande aan het congres werd de jaarvergadering gehouden; teneinde ook de provincie Limburg in het bestuur vertegenwoordigd te doen zijn, werd dit bestuur met één lid uitgebreid door de verkiezing bij acclamatie van de heer Mr. E. P. M. Geradts te Roermond.

Het ledental van de Vereniging bedroeg aan het einde van het verslagjaar 361; tegen 860 op 31 december 1967.

Dank zij de voortdurende goede zorgen van de heren K. H. Brandt en H. G. van Zwijndregt kon ook in 1968 het maandblad van de Vereniging, "Provincie en Gemeente", wederom regelmatig verschijnen.

MR. F. KORTHALS ALTES,
(Algemeen Secretaris)

MR. M. M. F. VAN EVERDINGEN,
(Secretaresse)

SLOT.

Aan het einde van dit verslag wil ik gaarne dank brengen aan al diegenen in afdelingen en centrales die geheel uit overtuiging voor de liberale beginselen en in grote verbondenheid eraan hebben meegewerkt dat de V.V.D. zich in het verslagjaar kon ontplooiën tot een partij die bij de politieke standpuntbepaling meetelt en in staat blijkt op grondslag van haar beginselen antwoord te geven op de vragen van deze tijd. De vele activiteiten hebben ook het uiterste gevegd van de staf en de medewerkers van het Algemeen Secretariaat, zonder wier toewijding de partij niet naar behoren had kunnen functioneren. De partij is hen veel dank verschuldigd.

Het is geen ontevredenheid die aanleiding geeft tot een enkele kritische opmerking aan het slot. De kritiek treft ook geen personen of organen van de partij, maar richt zich op de wenselijkheid van enkele toekomstige activiteiten. Naar de mening van ondergetekende is de organisatie van de partij tot nog toe op enkele punten achtergebleven bij de technische mogelijkheden van vandaag. De financiële toestand, waarover de penningmeester rapporteert, is ongunstig. In te veel afdelingen wordt een lagere contributie geheven dan de bij Huishoudelijk Reglement vastgestelde minimum-contributie; de afdrachten vinden te laat en in onvoldoende mate plaats; te veel tijd gaat verloren met het aanmanen tot betaling. Een aanzienlijke tijdsbesparing - vooral voor de afdelingsbesturen - kan worden verkregen door centrale contributie-inning met behulp van elektronische administratie en inning met stortings-/acceptgirokaarten. Het doel van een politieke partij - het beoefenen van activiteiten op politiek gebied - kan beter worden gediend indien de administratieve werkzaamheden worden verlicht. Daarom zal het Hoofdbestuur in 1969 met voorstellen tot centrale contributie-inning komen. Op langere termijn biedt de elektronische administratie veel meer voordelen dan alleen de vereenvoudiging van de contributie-inning. Met dit voorstel hoopt het Hoofdbestuur opnieuw ertoe bij te dragen dat de V.V.D. het stadium van landelijke kiesvereniging verder ontgroeit en uitgroeit tot de efficiënte organisatie die een dynamische partij nodig heeft bij het vervullen van haar taken.

MR. F. KORTHALS ALTES,
(Algemeen Secretaris)